

COACHING IN EDUCATION: EXPERIENCE FROM ABROAD

Desislava Alexandrova

South-West University Neofit Rilski – Blagoevgrad, Bulgaria, desislava_alexandrova@abv.bg

Abstract: The paper presents a theoretical analysis of the application of coaching in education. It reviews the experience of the USA and so-called instructional coaching, where an expert teacher helps the teacher in the classroom focus on the application of a specific teaching technique. In the United Kingdom, the application of coaching was marked by the publishing of the National Strategy brochure in 2003, where the goal was to broaden the toolkit available to class teachers in order to achieve continuous improvement. The Growth Coaching International framework, based in Australia, was developed later. It aims to unite the best practices in order to encourage the continuous growth and development of coaching and mentorship in the educational environment; to assist academic studies in the area of coaching and mentorship in education; to provide practical benefits to educational leaders, teachers, and students. The term used in Russia is pedagogical coaching as a specific technology of a subject – the subjective relations between the teacher and the students. The goal is to inspire and active the student's potential that will let them actively realize their desired goals, to develop their personal potential in order to find solutions to the assigned tasks and achieve success.

Keywords: coaching, instructional coaching, Growth Coaching International, pedagogical coaching

КОУЧИНГ В ОБРАЗОВАНИЕТО: ЧУЖДЕСТРАННИЯТ ОПИТ

Десислава Александрова

Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград, България, desislava_alexandrova@abv.bg

Резюме: В статията се прави теоретичен анализ на прилагането на коучинг в образованието. Разглежда се опита на САЩ и т. нар. инструкционен коучинг, при който един учител експерт помага на учителя в класната стая да се съсредоточи върху прилагането на конкретна техника на преподаване. Във Великобритания прилагането на коучинг се отбелязва с публикуването на брошурата „Национална стратегия“ през 2003 г., като целта е да се разшири спектърът от инструменти, с които разполагат училищните ръководители, за да се постигне непрекъснато усъвършенстване. По-късно се разработва „Глобална рамка за коучинг в образованието“ (Growth Coaching International), установена в Австралия. Целта е тя да обедини най-добрите практики, за да подпомогне на непрекъснатия растеж и развитието на коучинга и менторството в образователната среда; да се подкрепят академичните изследвания в областта на коучинга и менторството в образованието; да има практическа полза за образователните лидери, преподавателите и учащите се. В Русия се говори за педагогическия коучинг като специфична технология на субект – субективните отношения между учителя и учениците. Целта е вдъхновяващо активиране на потенциала на ученика, за да бъде той активен в реализирането на желаните цели, в развитието на личния му потенциал за намиране на решения на поставените задачи и постигане на успех.

Ключови думи: коучинг, инструкционен коучинг, глобална рамка за коучинг в образованието, педагогически коучинг.

1. УВОД

Коучинга в образованието предизвиква все по-голям интерес, тъй като позволява да се разкрият ресурсите на учениците, формира умения за поставяне на цели, прави ги по-отговорни и осъзнати. Коучингът има диалогичен характер, той е специфичен вид разговор. Важното в този разговор е, че той е не директивен, което означава, че коучът не насочва, не инструктира, не съветва, не предполага. Разговорът винаги има цел и тя е тази на клиента. Характерно за общуването в коучинга е, че става въпрос за сътрудничество, а не за конкуриране. Това е разговор, който предизвиква мисленето и въображението, вдъхновява и мотивира (10).

2. ИЗЛОЖЕНИЕ

В САЩ се приема, че коучингът е необходимо умение за преподавателите. Коучингът е признат за една от възможностите за значително подобряване на практиките на преподаването (9, p.12). В много щати, райони и училища наемат коучове, които да провеждат професионално обучение в техните училища. Коучингът в училищата предизвиква интерес по много причини, две от които са особено актуални: все по-голямото

признание, че качеството на учителите е решаващ фактор за успеха на учениците и също толкова съществено признание, че традиционните форми на професионално развитие са неефективни (7, р.93). Според С. van Nieuwerburgh, един от най-разпространените подходи за коучинг в образованието е този на Jim Knight – т. нар. инструкционен коучинг, при който един учител експерт помага на учителя в класната стая да се съсредоточи върху прилагането на конкретна техника на преподаване. Освен че си сътрудничат, те играят значителна роля в подготовката на учебните материали, моделирането на най-добрите практики, наблюдението на учителите и предоставянето на обратна връзка. В основата на инструкционния коучинг стои идеята, че взаимоотношенията между професионалистите е ключов фактор при обучението и развитието. Прилагането на коучинг във Великобритания се отбелязва с публикуването на брошурата „Национална стратегия“ през 2003 г., като целта е да се разшири спектърът от инструменти, с които разполагат училищните ръководители, за да се постигне непрекъснато усъвършенстване. Следващият документ, приет от Министерството на образованието през 2005 година, е „Национална рамка за менторство и коучинг“. Документът изяснява определенията за менторство и коучинг и как най-добре да се използват те. По отношение на общото между коучинга и менторството се приема, че те са разговори с цел учене и отношения, основани на доверие и насочени към професионалното обучение на педагогическите специалисти. (9, р.12).

Прилагането на коучинг в училищата във Великобритания добива голяма популярност с публикуването на книгата „Водещ коучинг в училищата“ (Leading Coaching in Schools) от Националния колеж за училищно лидерство (National College for School Leadership). Авторите J. Creasy и F. Paterson посочват, че коучингът в училищата подпомага професионалното развитие, устойчивостта на ръководството и подобряването на училището и насърчават училищните ръководители да започнат с развитието на самите себе си и след това да предоставят на другите членове на персонала умения за коучинг. Същите автори приемат определението за коучинг като „разгръщане на потенциала с цел постигане на максимален резултат – става въпрос за разкриване на най-доброто от хората“ (6, р. 10)

Според J. Creasy и F. Paterson (2005), коучингът в образованието се ръководи от „желанието да се постигне промяна в обучението на учениците.

Двамата определят пет ключови умения, които съответстват на недирективния коучинг (без отговори и съвети):

- установяване на връзка и доверие;
- активно слушане;
- задаване на въпроси, които провокират мисленето;
- подтикване към действие, размисъл и учене;
- развиване на увереност и отбелязване на успеха. (6, р.14)

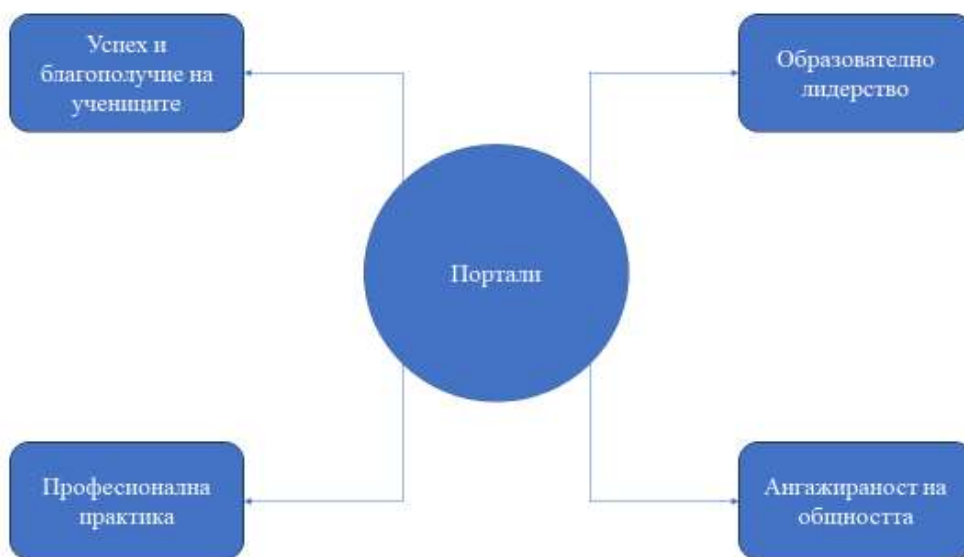
Според J. Campbell коучинг подходът се определя като използване на елементи от коучинга в други разговори. Някои от тези елементи са: поставяне на акцент върху ученето, акцент върху целта, акцент върху настоящето и бъдещето, акцент върху нарастващото самосъзнание и личната отговорност, акцент върху предоставянето както на подкрепа, така и на предизвикателство. По негово мнение, коучинг уменията за активно слушане, задаване на въпроси и др., допринасят за ефективната комуникация (11).

През 2015 г. С. van Nieuwerburgh и J. Campbell, разработват „Глобална рамка за коучинг в образованието“ (Growth Coaching International), установена в Австралия. Целта е тя да обедини най-добрите практики, за да подпомогне непрекъснатия растеж и развитието на коучинга и менторството в образователната среда; да се подкрепят академичните изследвания в областта на коучинга и менторството в образованието; да има практическа полза за образователните лидери, преподавателите и учащите се. Те приемат, че коучингът в образованието е „индивидуален разговор, фокусиран върху подобряването на обучението и развитието чрез повишаване на самоосъзнаването и чувството за лична отговорност, където коучът улеснява самоуправляващото се обучение на коучвания чрез разговор, активно слушане и подходящо предизвикателство в климат на подкрепа и насърчаване“ (8, р.2).

J. Campbell и С. van Nieuwerburgh и представят глобалната рамка за коучинг в образованието (фигура 1) като „игрално поле“ от четири квадранта. Полето е замислено като всеобхватно, а рамката е отворена за промяна и адаптация, за да се съберат възможно най-много практики. Всеки квадрант представлява портал, през който коучингът може да бъде въведен в училищата, колежите или университетите.

Няма предписан ред за използване на порталите. Образователните институции могат да изберат да работят по повече от един портал. Тъй като областта е млада, глобалната рамка за коучинг непрекъснато се развива.

Фиг. 1. Глобална рамка за коучинг в образованието

Областите на приложение на коучинга според глобалната рамка за коучинг в образованието са:

- **Коучинг за образователно лидерство** – този портал включва:
  - образователни лидери, които са коучвани, за да развият лидерските си умения;
  - лидери, който се учат да коучват и след това използват коучинга в своята практика.
- **Коучинг за професионална практика** - портала включва коучинг между учители:
  - учителите са коучвани от техни колеги или специализирани инструктори с фокус върху подобряването на практиката им на преподаване и подобряване на резултатите на учащите;
  - учители и други преподаватели се обучават помежду си по всяка тема, свързана с тяхната професионална практика.
- **Коучинг с родители и по-широката училищна общност.** Учителите използват коучинг умения при среща с родителите. Други специалисти в областта на образованието обучават родителите, за да им помогнат да подобрят родителските си умения. Родителите се обучават да коучват собствените си деца.
- **Успех и благосъстояние на учащите се.** Външни коучове работят с учениците за подобряване на академичните им постижения и благосъстоянието. Обучени ученици обучават други ученици. Възможно е ученик да бъде ментор на по-малки ученици или да има менторство между връстници. (5, р. 4)

Коучингът в руското образование се прилага от 2011 година по международния проект „Коучинг в образованието“ под ръководството на Вера Георгиевна Гульчевская и на регионалния проект в Ростовска област „Коучинг в училищното образование“ по програма на Международния коучинг университет Ериксън (IEUK), чийто президент и основател е Мэрилин Аткинсон (2, с. 8).

Една от изследователките на коучинга в руското образование, Н. М. Зырянова, приема, че в по-широк смисъл коучингът е подкрепа, която помага на човека да постигне значими за него цели, като мобилизира своя потенциал. В тесен смисъл авторът определя коучинга като процес на определяне на цели и намиране на начин за тяхното постигане. (3, с.47)

Е. Цыбина, е на мнение, че целта на коучинга в обучението е да се помогне на учениците да учат активно и съзнателно, да подкрепи намерението им да придобиват знания самостоятелно, да ги насърчи да използват своя потенциал, да развият умения, да изпълняват по-добре задълженията си за учене и в резултат на това се постигат желаните резултати (4, с. 11).

М. Бекоева, М. Писклова, обобщават, че педагогическият аспект на коучинга „представява конструктивна система от механизми, насочени към постигането на учебни и възпитателни цели и насърчаване на развитието на творческия потенциал на всички участници в образователния процес главно на основата на

саморазвитието и самореализацията.“ Авторите възприемат педагогическия коучинг като специфична технология на субект – субективните отношения между учителя и учениците; тази технология е насочена към творческата трансформация и личната ефективност и определят основните положения, които допринасят за по-успешното му прилагане:

- ориентация към резултата – педагогическият коучинг се фокусира върху мотивацията за постигане на успех; определянето и постигането на цели; той не се фокусира върху миналия опит;
- ориентация към системно-активен подход – в процеса на коучинг за подпомагане на познавателния процес е необходимо учебният процес да се организира по такъв начин, че акцентът да бъде насочен към активната, независима и творческа учебна дейност на учениците;
- развиване на обобщен холистичен възглед за ролята и мястото на всеки предмет във формирането на компетентностите;
- наличие на алтернативи – формиране на способността на учениците да обсъждат няколко варианта и да вземат оптимално решение в ситуация, в която са изправени пред избор.

Резултатите от педагогическия коучинг в образователната организация се определят от набора от механизми за постигане на образователните цели, и средствата за формиране на умения в учащите се, да търсят свои собствени оригинални решения на поставените задачи, насочени към засилване на процесите на личностно и професионално самоусъвършенстване. Тази позиция на педагогическия коучинг определя един от най-важните проблеми на образованието – да се научат учениците да учат – самостоятелно да намират, придобиват и анализират необходимите знания, да могат да ги обобщават, систематизират и структурират (1, с. 391).

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Основните изводи, които може да се направят, са че целта на прилагане на коучинга в образованието е да се подобри ученето и развитието на учениците чрез обучение на учителите, като в различните държави подходът е различен. Коучингът е възможност да се създаде възможно най-добра среда, за да могат учениците да учат сами. Всичко това е предизвикателство пред съвременния български учител, от когото се очаква да подобри преподавателските си умения. Коучингът е само част от преподавателската дейност, която не пречи на другите форми на обучение.

ЛИТЕРАТУРА

- Бекоева, М., & Писклова, М. (2019). Педагогическият коучинг как ефективна технология за повишаване на личностната ефективност на студентите, *цитисъ №3 (29) 2021*, с.391, ISSN 2409-7616
- Гульчевская, В., & Гульчевская, Н. (2017). Вступительное слово основателей международного проекта «Коучинг в образовании» и регионального проекта в Ростовской области «Коучинг в школьном образовании» -В: *Некрасова М. Коучинг в школьном образовании. Сборник избранных статей /М. Некрасова—,Издательские решения“*, с.8
- Зырянова, Н.М. (2004). Коучинг в обучении подростков // *Вестник практической психологии образования*. – 2004. – №1. – с. 47
- Цыбина, Е. А. (2007). Коучинг в обучении студентов старших курсов английскому языку : учебное пособие / Е. А. Цыбина. – Ульяновск : УлГТУ, с.11
- Campbell, J., & van Nieuwerburgh, C.(2017). *The Leader's Guide to Coaching in Schools: Creating Conditions for Effective Learning*, Publisher:Corwin, с. 4
- Creasy, J., & Paterson, F. (2005). *Leading Coaching in Schools*, National College for School Leadership, p. 10, 14.
- Knight, J. (2012). Coaching to improve teaching: using the instructional coaching model. – In: C. van Nieuwerburgh (Ed.) *Coaching in education: Getting better results for students, educators, and parents*. (Professional coaching series) London and New York: Routledge, p. 93
- van Nieuwerburgh, C., & Barr, M. (2016). Pre-publication copy of: “Coaching in Education”, in Tatiana Bachkirova, Gordon Spence and David Drake (Eds.) *The SAGE Handbook of Coaching*. Sage. p. 2.
- van Nieuwerburgh, C. (2012). Coaching in education: an overview. – In: Christian van Nieuwerburgh (Ed.) *Coaching in education: Getting better results for students, educators, and parents*. (Professional coaching series). London and New York: Routledge, p. 12
- https://www.ukcoaching.org/UKCoaching/media/coaching-images/Entity%20base/Guides/Quick_Guide_Effective-Communication.pdf
- <https://www.growthcoaching.com.au/articles-new/coaching-and-coaching-approach-what-s-the-difference?country=au>